

J. van
Oudshoorn

Fantasta

EUROPA

J. van
Oudshoorn

Fantasta

EUROPA

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

This publication has been made possible with the financial support
from the Nederlands letterenfonds Dutch foundation for literature.
Táto kniha vyšla vďaka finančnej podpore
Nederlands letterenfonds Dutch foundation for literature.

Vydanie knihy z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

J. van Oudshoorn *Fantasta*

Preklad a doslov © Adam Bžoch 2026

Redakčná úprava © Martin Plch 2026

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabec 2026  visuale communication

Sadzba © Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2026

Ako dvadsiaty štvrtý zväzok edície Tulipán
vydalo © Vydavateľstvo Európa, s.r.o. 2026

Prvé slovenské vydanie

www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-8237-052-5

J. van Oudshoorn



EDÍCIA
TULIPÁN

zväzok 24

Z nizozemského originálu preložil Adam Bžoch

I.

Daniel ten prípad sledoval od začiatku so záujmom a neočakával od neho nič dobré.

Bolo to túlavé psisko. Špinavobiele. Zanedbané, avšak zjavne nie bez pána.

Na to bolo príliš samopašné. Skôr to bol pes, čo sa púšťa na ďaleké výlety a potom neomylné nájde cestu späť domov.

Na voľnom kuse prírody neďaleko hlavnej ulice svojím nehoráznym správaním otravoval ženu, ktorá tam vyvádzala svojho holandského špica. Nedal sa odohnať. Ani vtedy, keď si žena svojho staršieho a na šantenie menej ochotného špica pevne pritiahla na vôdzke.

Trojica si práve vykračovala po hlavnej ulici na strane zastavanej domami. Túlavý pes sa zrazu zjavne umravnil. So vztýčeným chvostom bežal za svojím kamarátom a udržiaval si od neho patričný odstup.

Keďže ho žena už neodhánala, posilnilo ho to v presvedčení, že k nim patrí, a preto už po chvíli bežal vedľa špica. Zoznámili sa, a on sa – teraz už bez menej poctivých zámerov – pridol k svojim novým priateľom.

Chvíľu šlo všetko bez problémov... Kým sa zrazu neozvalo klopanie na obločnú tabuľu a žena nevošla do záhradky pred domom.

„To máš teraz dvoch psov?“ zavolala na ňu osoba, ktorá už-už otvárala dvere.

„Ale čoby,“ odvetila žena mrzuto, „to psisko len neviem odohnať!“

Špinavobiely medzitým prebehol kúsok dopredu a vošiel, akoby to bola najprirodzenejšia vec na svete, do cudzieho domu ako prvý.

Ten, kto prípad pozorne sledoval, nemal najmenšie pochybnosti, že sa pes dopustil veľkej taktickej chyby. Pretože po tom všetkom ešte aj prebrať vedenie a nanútiť sa s bezočivým „tak sme tu“ ako hlava malej spoločnosti – to už d’aleko prekračovalo rámec horko-t’ážko prijateľného zblíženia.

Nemohlo to zostať bez dôsledkov. Najprv sa zabuchli dvere domu, vnútri nasledovali hrubé vyhrážky a po chvíli sa dobrodruh opäť ocitol so stiahnutým chvostom na polceste v predzáhradke. Pociťoval sklamanie a určite bol aj hlboko urazený – preto ho muselo potešiť, keď sa nečakane stretol so súcitným pohľadom.

Lebo hoci to, čo sa v ňom práve odohrávalo, nedokázal vyjadriť slovami, tým zreteľnejšie to vystihovali jeho úprimne verné oči: Čo povieš na takéto psie zaobchádzanie? Nie je to hanba? – Áno, áno, chlapče, to sú teda ľudia! –

Keď sa tulák spamätal s prvého úľaku, odtiahol po hlavnej ulici popri rade domov s dopoly

spusteným chvostom. Ešte raz sa obzrel, či sa jeho noví známi predsa len znovu neukážu. Netrvalo však dlho a on ten nepríjemný incident spracoval tak, ako sa na psa patrí: otriasol sa na celom tele – a pustil ho z hlavy. Nadobro!

Chvost sa mu opäť skrútil dohora. Pes sa obrátil a hybko prešiel na druhú stranu hlavnej. Kráčal cieľavedome, mal dobrú náladu a bol zdravý ako ryba.

Daniel, ktorý za ním ešte chvíľu hľadel, pocítil, ako sa ho zmocňuje závisť.

II.

Štvrte na konci hlavnej ulice tvorili mestské výbežky.

Bol krátko pred desiatou a duny, ktoré sa tiahli za mestom, boli takmer celkom pusté, ako zvyčajne v túto hodinu.

Čím väčšmi sa Daniel, vykračujúci si po prašnom chodníčku, tu a tam lemovanom borovicovými húštinami, vzd'aloval od mestského hluku, tým viac sa mu jeho úbohý denný život rozplýval a menil sa na spomienku. Na takú vágnu, že ju už takmer vôbec nebolo možné považovať za skutočnosť. Aj vonkajšie obrysy života, ktoré sa usiloval vybaviť si v duchu, sa mu vynárali len akosi hmlisto... Je možné, aby človek úplne zabudol na životné pomery, v ktorých celé roky hrdzavie?

Aby zabudol na tichú bočnú ulicu, na dôverne známe dvere domu, na interiér, v ktorom máta ženská postava... Všetko je preč. Nadobro! Ale akým spôsobom sa vrátiť späť? Ako je tu len stiesňujúco ticho a pusto. Na konci alejky by mu dokonca prekážal aj voľný výhľad na duny. Až po chvíli sa Daniel opäť dostal na otvorené priestranstvo, doteraz ukryté za húštinou a prešiel na bezpečnejšiu, aj pre vozidlá prístupnú cestičku... Zastal.

Na rohu alejky zaregistroval vysokú chudú mužskú postavu, ktorá si všimla, že ju Daniel pristihol,

ihneď sa obrátila a vykročila späť na zadnú cestu. Tá postava ho totiž bojazlivo sledovala, akoby bol pre ňu približujúci sa nejakou úplne cudzou bytosťou, od ktorej sa nedalo nič dobré očakávať. Pre Daniela to ale znamenalo, že ani on sa nemusel obávať, že by ho prípadne támtá osoba prepadla alebo si voči nemu dovolila nejakú zákernosť.

Keď prešiel do polovice slepej cestičky, všimol si, ako sa v húštine rozostúpilo zopár konárov... Ten druhý sa opäť vynoril... Tentoraz len vystrčil hlavu, ktorú však bolo teraz vidieť oveľa zreteľnejšie. Mal špicatú čiapku s pestrými pruhmi, dlhý červený nos pripomínajúci mrkvu, vlhko sa lesknúce, od zvedavosti vypúlené oči a pootvorené bezzubé ústa. Hlava však rýchlo opäť zmizla.

Tá hra na schovávačku začínala Daniela iritovať. Zrýchlil krok, aby si to s tým čudákom vybavil na otvorenom priestranstve, kde sa nedalo nikam skryť a kde už ponad húštinu vykúkal pohybujúci sa vrchol jeho čiapky. Vyzeralo to, akoby sa ten druhý aspoň dvojnásobne predĺžil.

Daniel odbočil z alejky. Avšak na zadnej ceste nebolo vľavo ani vpravo živej duše! A ani na ostatných blízkyh či vzdialených cestičkách, ktoré viedli pomedzi duny. Húštiny lemujúce alejku, jediné v blízkom okolí, boli obohnané ostnatým drôtom. Nebolo ľahké cezeň preliezť. Aspoň nie tak rýchlo.

Daniel bezradne zastal. V tejto časti dún si o takomto čase už aj predtým občas všimol na odlahlejších chodníkoch plaché postavy. Zrejme čakali ako strašidlá vo vlajúcich odevoch a s venčekmi vo vlasoch len na to, kým sa krajina úplne vyľudní, aby sa mohli ako bytosti z úplne iného sveta pochytať za ruky a začať šantiť v kruhovom tanci. Tá letmá hra však často trvala tak krátko, takže sa nedalo povedať, či to nebol márnivý prelud.

Daniel tu a tam nazrel pomedzi pletivo, ktorým bolo obohnané húštie, napokon sa však posadil na lavičku, ktorá bola umiestnená na vyvýšenom mieste, odkiaľ mal výhľad aj na tie najhlbšie dunové úvaly... Nikde ani živej duše.

Rozhodol sa vrátiť späť. Neskutočnosť tejto dokonale opustenej krajiny ho začínala ľakať. V myšlienkach zrazu úplne stratil predchádzajúce živé spojenie so svojím vyprázdneným životom a obával sa, že keby tam ďalej blúdil sám po opustených chodníkoch, napokon by sa mohlo stať, že by zabudol aj na samotné duny, na nebeskú kupolu nad nimi a takisto na pôdu pod nohami. Vtedy by už preňho nebolo návratu ani k posledným zvyškom skutočnosti. Rozplynul by sa v ničote a pre vonkajší svet by zmizol. Bez stopy...

III.

Daniel sa oneskoril. Do bočnej uličky, kde býval, viedla najkratšia cesta popri fotoateliéri. Najradšej by sa mu však vyhol, pretože ho zakaždým dráždil arogantný spôsob, akým odtiaľ z výkladu hľadel na okoloidúcich akýsi mladík.

Ten trkvas mohol mať tak šesťnásť, nanajvýš sedemnásť rokov. Ale zjavne sa cítil už ako zrelý chlap; na svoj vek bol príliš elegantne oblečený, mal plavé vlasy s naondulovanou kučierkou a celý čas ceril svietivo biele zuby. V ľstivých očiach sa mu chvel úsmev pedanta. Bezočivý, výsmešný, samolúbny. Áno, najmä samolúbny. Lebo z jeho mladistvej, no predsa len zostarnutej tváre prehováralo neochvejné presvedčenie, že to v spoločnosti ďaleko dotiahne. Najodpornejšie na tom však bolo to, že ten holobriadok vedel svoje hocako trúfale presvedčenie nanútiť aj iným. Tak sa to aspoň zakaždým zdalo Danielovi. Nie je vylúčené, že to chalanisko je už teraz členom výkonnej rady nejakého mládežníckeho združenia, kde sa na svojich kumpánov bežne obracia s oslovením „páni“.

Iste, toto priskoro vyvinuté sebavedomie a neochvejná viera, že má budúcnosť pevne vo svojich rukách, nepripúšťali nijakú vnútornú rozorvanosť. Ale aj práve preto sa v tom bezočivom pohľade nedal rozpoznať ani nádyh skutočnej mladosti.

Daniel sa začal nad mladíkom čoraz viac rozčuľovať; rozčuľoval sa nad jeho zvlneným účesom i nad krásnou ihlou v kravate a robil pri tom odmietavé gestá. Ako sa len mohol nechať tým nafúkancom zastrašiť, že by sa bol kvôli nemu takmer zmieril s okľukou... A to ešte v čase, keď naňho doma čaká Doortje...! Nie, ty čudáčisko, veru na to pôjdem inak!

Na konci ulice sa už vynoril ateliér. Ešte zostávalo trochu času na premyslenie bojového plánu.

Keď sa priblíži k fotoateliéru, trhnutím sa obráti k veľkému výkladu a keď potom prejde na druhú stranu ulice, bude toho druhého fixovať prenikavým a zničujúcim pohľadom; trochu spomalí, no stále ho bude fixovať. Na takého nafúkanca to samozrejme nijako nezapôsobí. Ale o to nešlo.

Pretože keď sa Daniel ocitne na chodníku, dvakrát naňho hlasno a s pohrdavým pohľadom zakričí – aj keď ho ten druhý za sklom nemôže počuť: „Niktoš! Niktoš!“ Dvakrát, krátko po sebe...

Čo na tom, že sa prinajhoršom ujde aj samému fotografovi! Tým lepšie. Ved' napokon on je zodpovedný za to, že verejnosť musí znášať takúto bezočivosť už celé mesiace!

Nadišiel rozhodujúci okamih. Daniel sa priblížil zboku k fotoateliéru a s trhnutím sa obrátil k veľkému výkladu. – Vypleštil oči – až sa akýsi pekársky učeň nezdržal smiechu – a už-už sa

chystal prejsť cez ulicu... napokon tam však zara-
zene zastal...

Pretože portrét už vo výklade nebol.